
OSVRT NA IZLOŽBU DUBROVAČKIH MUZEJA "RUĐER BOŠKOVIĆ PONOVRNO U RODNOM DUBROVNIKU – HRVATSKA SLAVI SVOGA GENIJA POVODOM 300. OBLJETNICE ROĐENJA" I PRATEĆI PROJEKT

JULIJANA ANTIĆ BRAUTOVIĆ, IVONA MICHL, PAVICA VILAČ □ Dubrovački muzeji, Dubrovnik

sl.1. Dubrovački muzeji osmislili su i realizirali seriju projekata u sklopu obilježavanja 300. obljetnice rođenja Ruđera Josipa Boškovića (Dubrovnik, 18. svibnja 1711. - Milano, 13. veljače 1787.)

Uvod. U sklopu obilježavanja 300. obljetnice rođenja Ruđera Josipa Boškovića (Dubrovnik, 18. svibnja 1711. - Milano, 13. veljače 1787.), Dubrovački su muzeji pokrenuli i vrlo uspješno realizirali projekt posvećen tom znanstvenom velikanu, s ciljem podizanja razine znanja o Ruđeru Boškoviću kao jednome od najvećih umova svoga vremena, jednome od najznačajnijih Dubrovčana i najsvestranijemu hrvatskom znanstveniku svih vremena. Središnji dio projekta bila je izložba *Ruđer Bošković ponovno u rodnom Dubrovniku - Hrvatska slavi svoga genija povodom 300. obljetnice rođenja*, koja je tijekom pet mjeseci zabilježila više od 204 000 posjetitelja. Izložbu je pratila široka promotivno-edukativna kampanja.

Izložba kao okosnica projekta

Polazeći sa stajališta da prepoznatljivost Dubrovnika, grada iznimne povijesti i kulture, treba temeljiti na baštini te da je jedan od nezaobilaznih dijelova te baštine Ruđer Bošković, Dubrovački muzeji pokrenuli su i iznimno uspješno realizirali projekt brendiranja Ruđera Boškovića u godini koju je Sabor Republike Hrvatske proglasio njegovom. Cilj projekta bio je podići razinu svijesti o Boškoviću kao Dubrovčaninu, Hrvat u izvrsnom znanstveniku u cijelom nizu znanstvenih disciplina, i to među lokalnim stanovništvom, kao i među dubrovačkim turistima.

Okosnica projekta bila je velika i sveobuhvatna izložba koju su Dubrovački muzeji organizirali u suradnji s Dubrovačkim knjižnicama Dubrovnik i Državnim arhivom u Dubrovniku, a pod pokroviteljstvom Vlade RH, Grada Dubrovnika i VISA-e. Glavni autor izložbe bio je dr. sc. Ivica Martinović, bez sumnje jedan od najvećih poznavatelja Boškovića uopće, a likovni postav osmislila je kustosica Dubrovačkih muzeja Ivona Michl.

Cjelokupan Boškovićev život i djelo prezentirani su prikazom njegove obitelji i Dubrovnika Boškovićeva dječastva, Boškovića kao književnika i diplomata, ali i vrhunskog znanstvenika na brojnim znanstvenim područjima, od statike, fizike, geodezije, hidrotehnike, optike, meteorologije pa do arheologije, astronomije i matematike. Riječ je o jedinstvenoj kompletnoj prezentaciji Boškovića u sklopu proslave 300. obljetnice njegova rođenja.

Uz građu koja se čuva u Pomorskom i Kulturno-povijesnom muzeju Dubrovačkih muzeja, prezentirana je i građa iz Državnog arhiva u Dubrovniku, Dubrovačkih knjižnica Dubrovnik, Zavoda za povijesne znanosti HAZU, Bogišićeve zbirke u Cavtatu, Biskupijskog arhiva u Dubrovniku, samostana Sigurata, franjevačkog samostana Male braće, Srpske pravoslavne općine u Dubrovniku, Hrvatske nacionalne i sveučilišne knjižnice, Znanstvene knjižnice *Juraj Habdelić* Filozofskog fakulteta Družbe Isusove te iz Hrvatskoga povijesnog muzeja.

sl.2.-3. U povijesnoj je jezgri postavljeno pet velikih *bannera* s vizualom projekta. Dva su bila postavljena na Kneževu dvoru, a po jedan na istočnome i zapadnom ulazu u Grad te na zgradi Luže na dnu Straduna.

Zanimljiv dio izložbe svakako je bio i dio Boškovićeve prepiske s obitelji, prijateljima, vlastodržcima i znamenitim znanstvenicima svoga vremena, koja je širokoj javnosti prvi put prezentirana na ovoj, dubrovačkoj izložbi. Riječ je o mikrofilmiranim dokumentima otkupljenima od Bancroft Library Sveučilišta Berkeley u Kaliforniji, gdje se čuva vrlo opsežna i vrijedna građa u kolekciji pod nazivom *Ruggero Giuseppe Boscovich papers*.

Ukupno je prezentirano 120 izložaka, uglavnom arhivske i knjižne građe, ali i umjetničkih djela te djela primijenjene umjetnosti. Izložba je postavljena u Kneževu dvoru u Dubrovniku 18. svibnja 2011., na 300. obljetnicu Boškovićeva rođenja, i trajala je do 18. listopada. Iako je zatvaranje izložbe planirano za 18. rujna, zbog iznimnog zanimanja javnosti, produžena je mjesec dana. U pet mjeseci izložba je zabilježila više od 204 tisuće posjetitelja. No zanimanje za izložbu i dalje postoji, pa i izvan granica Hrvatske. Naime, u prilagođenom obliku, izložba je od 5. do 9. prosinca gostovala u sjedištu UNESCO-a u Parizu, a od 3. do 28. travnja 2012. gostovat će u gradu prijatelju Dubrovnika Rueil-Malmaisonu.

Pedagoški program

Pedagoški program, koji je osmislila i koordinirala muzejska pedagoginja Dubrovačkih muzeja Aleksandra Piteša-Orešković, a u kojemu su sudjelovale i kustosice Branka Hajdić, Ivona Michl, Ana Kaznačić i Ljerka Dunatov, započeo je već početkom svibnja i do zatvaranja izložbe održan je niz edukativnih radionica koje su se održavale u tvrđavi Revelin, žitnici Rupe te u Umjetnič-

koj školi *Luka Sorkočević*. U programu su sudjelovala dubrovačka vrtićka djeca, učenici svih dubrovačkih osnovnih škola te većine škola s dubrovačkog područja, kao i srednjoškolci iz Gimnazije i Umjetničke škole *Luka Sorkočević*.

Budući da se datum Boškovićeva rođenja izvršno poklopio s Međunarodnim danom muzeja, edukativne radionice bile su prilagođene programu 16. edukativne akcije Sekcije za muzejsku pedagogiju i kulturnu akciju Hrvatskoga muzejskog društva, čija je ovogodišnja tema bila *Dodir*.

Pod vodstvom muzejske pedagoginje Dubrovačkih muzeja Aleksandre Piteša-Orešković te kustosice Arheološkog muzeja Dubrovačkih muzeja Ivone Michl, osnovnoškolci su u tvrđavi Revelin slušali predavanje o Ruđeru Boškoviću, slagali puzzle s likom velikog znanstvenika te izrađivali repliku keramike iz Ruđerova vremena. Kustosice Pomorskog muzeja Dubrovačkih muzeja Ana Kaznačić i Ljerka Dunatov koordinirale su edukativne radionice za učenike 3. razreda Umjetničke škole *Luka Sorkočević*, koji su pod vodstvom profesora Davora Lucijanovića slikali portret Ruđera Boškovića prema Dulčićevu predlošku što se čuva u Pomorskom muzeju Dubrovačkih muzeja. Riječ je o kopiji originalnog portreta što ga je 1760. g. u Londonu naslikao Robert Edge Pine i koji je 1972. g. u noćnoj provali ukraden iz franjevačkog samostana Male braće. Učenici su izložili 12 portreta u Atriju Kneževa dvora, a mogli su se razgledati na otvorenju izložbe te sljedeći mjesec dana.

sl.4.-5. Izložba *Ruđer Bošković* ponovno u rodnom Dubrovniku - Hrvatska slavi svoga genija povodom 300. obljetnice rođenja, koja je tijekom pet mjeseci zabilježila više od 204 000 posjetitelja.

U Etnografskome muzeju, smještenome u žitnici *Rupe*, kustosica Branka Hajdić osmislila je radionicu mjerenja zapremine 15 suhih bunara u kojima se od 1590. g. skladištilo žito. Svoje su izračune mladi fizičari i matematičari prezentirali neposredno prije otvorenja izložbe, i to Ruđeru Boškoviću osobno, kojega je utjelovio nagradivani dubrovački turistički vodič Marojica Bijelić. On je u liku Ruđera obavio i stručno vodstvo kroz Dubrovnik Boškovićeve doba, kao i još nekoliko kostimiranih stručnih vodstava kroz izložbu, uključujući i vodstvo na zatvaranju izložbe, kojemu je prisustvovalo nekoliko stotina Dubrovčana.

U ukupno 23 edukativne radionice održane u sklopu projekta sudjelovalo je 600 školske djece, a više od tisuću posjetitelja izložbu je vidjelo u zatraženim vođenim obilascima.

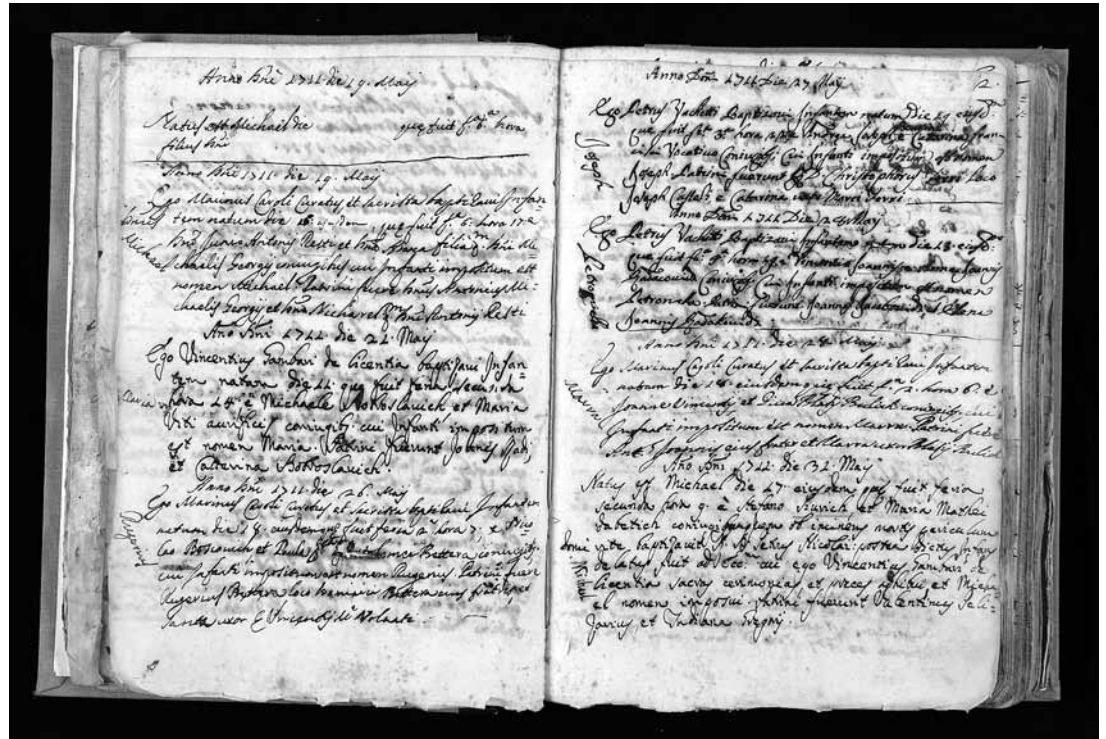
Promotivna kampanja

Promotivna kampanja u sklopu projekta bila je usmjerena širokoj javnosti, domaćoj i stranoj, različitih dobnih skupina i afiniteta. Cilj je bio prenijeti poruku da je Bošković Dubrovčanin, Hrvat, jedan od najvećih umova svoga vremena i najsvestraniji hrvatski znanstvenik svih

vremena što širem krugu ljudi. Zbog toga je odlučeno sve promotivne materijale tiskati dvojezično, na hrvatskome i engleskom jeziku.

S obzirom na to da je Dubrovnik kulturno-turističko središte Hrvatske, kampanja je najvećim dijelom mogla biti organizirana lokalno. Istodobno, budući da nijedna druga institucija u Boškovićevoj godini nije osmislila nikakvu promotivnu kampanju, Dubrovački su muzeji preuzeli obvezu prenijeti poruku o Boškoviću i u ostale dijelove Hrvatske i tako dijelom nadomjestiti opću nepripremljenost za obilježavanje velike obljetnice. Jednako je polazište zauzeto i pri izboru naslova izložbe, odnosno njegova drugog dijela, koji glasi *Hrvatska slavi svoga genija povodom 300. obljetnice rođenja*.

Kao distribucijski kanal poruke odabrani su jumbo plakati (billboardi). Promotivna kampanja putem jumbo plakata organizirana je u dvije serije po 60 plakatnih mjesta na dubrovačkom području, jadranskoj obali te u gradu Zagrebu, s ciljem da se, osim stanovništva Hrvatske, s Ruđerom i dubrovačkom izložbom koja mu je posvećena upoznaju i hrvatski turisti izvan dubrovačkog područja.

sl.6. Matična knjiga rođenih župe Grad, ABD, 1711. ; zapis o rođenju Rudera Boškovića.

sl.7. U ukupno 23 edukativne radionice održane u sklopu projekta sudjelovalo je 600 školske djece.

sl.8. Snimka sa zatvaranja izložbe.

Osim jumbo plakata, kao komunikacijski kanali korišteni su i B1 plakati, koji su na području grada Dubrovnika permanentno distribuirani u serijama tijekom trajanja izložbe. Tiskano je 30 tisuća letaka i 10 tisuća brošura naslovljenih *Tko je bio Ruđer Bošković*, koje su, osim pregleda postava izložbe, na pet svjetskih jezika donosile osnovne podatke o velikom Dubrovčaninu. Leci i brošure besplatno su dijeljeni u prostorima Dubrovačkih muzeja te u turističkim informativnim centrima. Dakako, izložbu je pratio i dvojezični katalog.

U povijesnoj je jezgri postavljeno pet velikih strata (bannera) s vizualom projekta. Dvije su bile postavljene na Kneževu dvoru, a po jedna na istočnome i zapadnom ulazu u Grad te na zgradi Luže na dnu Straduna. Autobusi javnoga gradskog prijevoza također su bili brendirani, kao i autobusne karte. Velika reklama za izložbu bila je postavljena i na terminalu za dolaske u dubrovačkoj zračnoj luci, gdje je također brendiran jedan od autobusa za prijevoz putnika.

Cjelokupna promotivna kampanja napravljena je u suradnji s gradskim poduzećima i tvrtkama.

U sklopu promotivne kampanje plasirana je i kolekcija muzejskih suvenira *Bošković*. Riječ je o torbama, šalicama, slagalicama, majicama, magnetima, označivačima knjiga te podmetačima za čaše, za čiju je proizvodnju iskorišteno devet različitih motiva inspiriranih Boškovićevim likom ili njegovim djelima.

U sklopu projekta izrađena je i virtualna izložba *Ruđer Bošković ponovno u rodnom Dubrovniku - Hrvatska slavi svoga genija povodom 300. obljetnice rođenja*, te su snimljena još tri različita videomaterijala, među ostalima i video *Boškovići dubrovački puti*.

Projekt brendiranja Rudera Boškovića u potpunosti je financiran sponzorskim sredstvima. Uz glavnog financijera - Visu, projekt su podržali Vlada RH, Dubrovačko-neretvanska županija, Ministarstvo kulture, Hrvatska turistička zajednica, Turistička zajednica grada Dubrovnika, OTP banka, Zračna luka Dubrovnik, Atlantska

plovidba, JP Libertas Dubrovnik i Europlakat. Pokrovitelji projekta bili su Vlada RH, Grad Dubrovnik i Visa, a medijski pokrovitelji EPH - *Dubrovački vjesnik*, *Dubrovnik Times* i *Slobodna Dalmacija*, te Hrvatski radio - Radio Dubrovnik.

Primljeno: 30. studenoga 2011.

sl.9.-10. Autobusi javnoga gradskog prijevoza također su bili brendirani, kao i autobusne karte. Velika reklama za izložbu bila je postavljena i na terminalu za dolaske u dubrovačkoj zračnoj luci, kao i na autobusu za prijevoz putnika.

childhood, Bošković as writer and diplomat, as well as a top flight scientist in various scientific areas, including statics, physics, geodesy, hydraulic engineering, optics, meteorology, archaeology, astronomy and mathematics. This is a unique complete presentation of Bošković in the context of the celebration of the 3rd centenary of his birth.

As well as the material preserved in the Maritime and Cultural Historical Museums of the Dubrovnik Museums, material was contributed by the State Archives in Dubrovnik, the Dubrovnik Libraries, the Croatian Academy for Historical Science, the Bogišić Collection in Cavtat, the Diocesan Archive in Dubrovnik, the Monastery of the Transfiguration, the Friars Minor Monastery, the Serbian Orthodox Commune in Dubrovnik, the National and University Library of Croatia, the Juraj Habelić Research Library of the Faculty of Philosophy of the Society of Jesus and from the Croatian History Museum.

One very interesting part of the exhibition was part of Bošković's correspondence with family, friends, rulers and the celebrated scientists of his time, presented to the general public for the first time at this exhibition in Dubrovnik. These were microfilmed documents bought from the Bancroft Library of Berkeley University in California, which holds a very copious and valuable set of materials in a collection entitled the Ruggero Giuseppe Boskovich Papers.

All told, there were 120 exhibits on show, mainly archival and literary in nature, but there were also works of art and works of the applied arts. The exhibition was opened in the Rector's Palace in Dubrovnik, May 18, 2011, on the 300th anniversary of the scientist's birth. In five months, the exhibition was visited by more than 204,000 people. But there is still interest in the exhibition, even beyond the borders of Croatia. In adjusted form, the exhibition made a guest appearance from December 5 to 9, 2011, in UNESCO HQ in Paris, and from April 3 to 28 in Rueil-Malmaison, city friend of Dubrovnik.

REVIEW OF THE EXHIBITION OF DUBROVNIK MUSEUMS "RUĐER BOŠKOVIĆ ONCE AGAIN IN HIS NATIVE DUBROVNIK – CROATIA CELEBRATES ITS GENIUS ON THE OCCASION OF THE 3RD CENTENARY OF HIS BIRTH" AND ACCOMPANYING PROJECTS

As part of the celebration of the 3rd centenary of the birth of Ruđer Josip Bošković (Dubrovnik, May 18, 1711 – Milan, February 13, 1787), the Dubrovnik Museums launched and very successfully produced a project devoted to this great man of science, the objective being to raise the level of knowledge about Ruđer Bošković, one of the greatest minds of his time, one of the most important of Dubrovnik people and the most versatile and many-sided scientist from Croatia of all time. The central part of this project was the exhibition *Ruđer Bošković once again in his native Dubrovnik – Croatia celebrates its genius on the occasion of the 3rd centenary of his birth* which, during five months it was on show, recorded more than 204,000 exhibitors. It was accompanied by an extensive promotional and educational campaign.

The whole of Bošković's life and work was presented, with a depiction of his family and the Dubrovnik of Bošković's